ANUL VII. * 25 MARTIE 1923 * NUMĂRUL 6.

COSINZEANA

REVISTĂ · ILUSTRATĂ · INTEMEIATĂ
IN · 1911 · · APARE · LA · 10 · SI · 25 · ALE
FIECĂREI · LUNI · · DIRECTOR :
SEBASTIAN · BORNEMISA

ABONAMENTUL:
PE UN AN 120 LEI — 1/2 AN 60 LEI
IN STREINĂTATE 200 LEI PE AN
EXEMPLARUL 5 LEI

REDACTIA · SI · ADMINISTRAȚIA
CLUJ · PIAȚĂ · CUZA-VODĂ · 16

ROMÂN Biblioteca

Ceva despre cultură

de **Gavril Todică**

— Ce e cultura?

— Mulți, și mai ales multe, rostesc cu buzele acest cuvânt fără să știe adevărata lui semnificație. In general, se confundă cu instrucția, cu știința de carte, pe când în realitate știința poate fi tot așa de diferită de cultură cât de diferită e biblioteca unei universități de orga unei catedrale; pe cât de diferiți pot fi doctorii în filosofie de adevărații filosofi nedoctori. In viața zilnică putem afla destui „savanți" oameni de nimic și țărani analfabeți cu „inimă de aur". Cineva poate să aibă șapte diplome de școale înalte și sentimentele cele mai josnice: nu vom putea afirma că e om de adevărată cultură. Cutare Doamnă poate fi absolventă de patru clase medii și încolo zăpăcită de toate fumurile „aristocrate", orgoliu și vanitate pentruca acasă să fie adevărată „sgripțoroică și scorpie" pentru familie. Nu vom putea afirma că e cultă. Incomparabil mai cultă e „absolventa de patru clase primare", cu bună judecată la cap, bună menageră și adevărată conducătoare a casei și familiei, ce i-a dăruit-o soartea.

Exemple și cazuri tipice, cunoaștem și cunosc toți cetitorii.

Un amic îmi istorisia mai zilele trecute apropos de pastramă:

„Astăzi nu o mai pot consuma. Nu numai din cauza sărăturei, ci și din a unei amintiri proaste. Eram, acu-s douăzeci de ani, pe la Strihareț într'o societate de câțiva inși, la masă. Mâncarăm tocmai ceva pastramă, când văd pe un domn de alături că-și apasă obrajii și-și scoate afară fălcile... adecă dantura artificială complectă. Mă înfiorai. Mă cuprinse greața. Mi-se răscoli întreg stomacul.

„De atunci mi-se face rău de câteori vorbim de pastramă".

Ei bine, acest domn nu era om prost. Dar fost-a el de conduită ireproșabilă între comeseni? Poate-se numi *cultură* atitudinea necuviincioasă a unui om, care îți inspiră desgust pe zeci de ani? Las răspunsul în grija cetitorilor și mai ales a cetitoarelor, cari confundă cultura cu numărul anilor petrecuți pe băncile școalei.

Alte exemple clasice ni-le dă nemuritorul *Molière* în numeroase piese de ale sale. Citez, la întâmplare, numai cazul medicului din *La jalousie du Barbouillé* („Gelosia mojicului") scena II:

Mojicul: (întâlnind pe medicul pe stradă) Am venit să Vă rog de un lucru important.

Doctorul: Trebue că ești foarte rău învățat, foarte bădăran, foarte necioplit, amicul meu, agrăindu-mă pe stradă fără să-ți iai pălăria, fără să observi *rationem loci, temporis et personae,* și începând cu un discurs slab digerat, în loc să-mi zici: *Salve vel salvus sis, doctor doctorum eruditissime!* Ei, cine crezi că sunt?

Mojicul: Zău, scuzați-mă, sunt foarte zăpăcit și nu cugetam la ce făceam dar știu prea bine că ești un om galant.

Doctorul: Știi tu de unde vine cuvântul om galant?

Mojicul: Că vine dela Ploești ori dela Pitești nu mă doare capul.

Doctorul: Să știi, că cuvântul om galant vine dela elegant. Luând pe *g* și *a* din ultima silabă, ne dă *ga.* Apoi luând pe *l,* adaogând un *a* și ultimele două litere avem *galant* la care mai punem omul și avem *om galant.* Dar încă odată, cine crezi că sunt eu?

Mojicul: Cred că ești un doctor, Dar să Vă spun ceva de năcazul, ce m'a îndemnat să Vă agrăesc. Veți știi că...

Doctorul: Să știi tu, din capul locului, că eu nu sunt numai odată doctor, ci sunt odată, de două-ori... de zece-ori doctor. 1° Pentrucă unitatea fiind baza, fnndamentul, temelia și primul din toți numerii: astfel și eu sunt primul din toți doctorii, doctul docților. 2° Findcă două facultăți sunt necesare pentru cunoașterea perfectă a tuturor lucrurilor: simțul și priceperea. Și cum eu sunt numai simț și pricepere, e lămurit că sunt de două-ori doctor.

Mojicul: De acord. Fiindcă...

Doctorul: 3° Fiindcă numărul trei este al perfecției, după Aristot și cum eu sunt perfect, precum perfecte sunt și toate lucrările mele, se înțelege că sunt de trei-ori doctor.

Mojicul: Ei bine, domnule doctor...

Doctorul: 4°. Findcă filosofia are patru părți: logica, morala, fisica și metafisica și cum eu le posed pe toate patru, fiind perfect versat în ele, sunt de patru-ori doctor.

Mojicul: Să mă ia dracul dacă trag la îndoială, dar ascultați-mă.

Doctorul: 5°. Fiindcă sunt cinci universale: genul, specia, diferența, proprietatea și accidenția, fără de cunoașterea cărora nu putem face nici un raționament bun și cum eu mă servesc de ele cu avantagiu și le cunosc utilitatea — sunt de cinci ori doctor.

6°. Fiindcă numărul șase este numărul muncii și cum eu muncesc fără răgaz pentru gloria mea, sunt de șase-ori doctor.

7°. Fiindcă numărul șapte este numărul fericirei și cum eu am cunoștință perfectă de tot ce ne poate face fericiți și de fapt sunt fericit cu talentele mele, îmi pot zice mie însumi: *O ter quaterque beatum!*

8°. Fiindcă numărul opt este numărul dreptății în urma egalității ce se află în el, iar dreptatea și prudența cu care măsur și cântăresc eu toate acțiunile mele, mă fac de opt-ori doctor.

9°. Fiindcă sunt nouă muze și eu sunt pe placul tuturora.

10° Findcă putând trece numărul de zece fără să repetăm pe ceialalți și cum el este un număr universal: astfel când m-au aflat oamenii pe mine, au aflat un doctor universal. Eu cuprind în mine pe toți doctorii."

După aplicații de aceste, bietul mojic, care căuta un leac contra geloziei ce-l tortura, ne apare mai simpatic decât fanfaronul și guralivul doctor.

In *Femeile savonte* avem iarăș două tipuri.

Armanda se avântă în regiunile înalte ale filosofiei disprețuind râvna spre întemeiare de familie cum râvnește sora-sa *Henrieta,* care-i zice: „La etatea mea, ce putem face mai bun, decât să atragem, sub titlu de mire, o ființă care ne iubește și pe care o iubim, iar din unirea aceasta să ne croim o viață nevinovată? Oare nu are farmec deslegarea fericită a acestui mod?

Armanda: — Doamne, cât de pe jos îți planează spiritul, dacă nu vezi plăceri mai înalte decât menagiul, un idol de bărbat și mutre de copii! Dar ia de exemplu pe mama, îți înalță dorințele la lucruri mai mari disprețuind sensualitatea și materia.

Henrieta: — Cerul, cu a lui rânduială atotputernică, ne creiază pen-

tru diferite lucruri. Nu tot natul poate fi filosof. Dacă spiritul tău e născut spre elevații, la cari savanții își urcă speculațiile — al meu abia poate umbla pe pământ restrângându-se la grijile mărunte. Să nu învinuim cerul pentru rânduelile lui juste, ci să ascultăm de îndemnul instinctelor noastre. Tu rămâi în regiunile înalte ale filosofiei, în timp ce spiritul meu, ținându-se pe jos, va gusta farmecul pământesc al căsătoriei. Astfel, în pornirile noastre, de sens contrar, noi amândouă vom imita pe mama; tu ca suflet și tendință; eu ca simț și plăcere; tu ca produs spiritual și lumină; cu ca materie.

Armanda: — Când vrei să imitezi pe cineva, trebue să-i imitezi calitățile bune. Nu o poți, soro, lua de model pentru a tuși și a scuipa ca ea.

Henrieta: — Dar tu nu ai fi ceeace te mândrești, dacă mama ar fi avut numai calități frumoase. Și bine-ți prinde, soro, că nobilul ei geniu nu s'a dedicat totdeauna filosofiei."

De prisos să mai continuăm citațiile. Am putea combina din ele volume întregi arătând civilizația falsă, cultura superficială.

Cultura adevărată isvorește din sentimente curate și numai *se întărește* prin cultura minții, prin știința de carte, prin anii de școală, precum pomul se nobilitează prin altoire, curățire și alte lucrări de „cultură". Dacă isvorul de sentimente și idei al omului — este tulbure dela origine, toată civilizația ulterioară va fi numai un strat de spoială superficială, care se va destrăma la cel dintâi vânt ploios de toamnă.

Nu ne putem entusiasma de cultura aceasta. Nu o reclamăm. In locul ei preferim de o mie de ori viața simplă, luminată de mintea sănătoasă și bunul simț nealterat de rafinăria socială.

Iuliu Chitta

Un destoinic măestru de vioare

Intamplarea a făcut, să întâlnesc într'o călătorie în orașul săsesc Bistrița, de pe malul Bistriței-române pe harnicul institutor d. Iuliu Chitta, care în decurs de câteva decenii și-a îndeplinit cu prisosință rolul nobil de îndrumător în câmpul culturii noastre naționale.

Școala românească a avut în acest modest și sârguincios fiu al neamului unul dintre stâlpii ei cei mai rezistenți. Deși a trecut astăzi de frumoasa vârstă de 60 de ani, d. Chitta n'a părăsit încă catedra, ci cu persistență, care-i face onoare îndurând dificultățile unei vârste, înaintate își păstrează locul de luminător al tânărelor noastre vlăstare, tocmai într'o epocă, când avem mai multă lipsă de astfel de elemente.

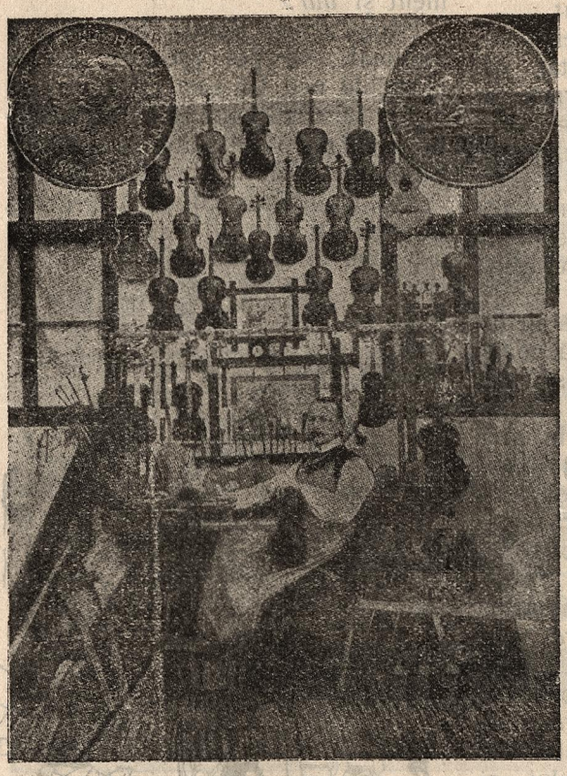

Maestrul de vioare **Chitta**, în atelierul său.

Dar ce m'a mirat îndeosebi în activitatea acestui bătrân vioiu, sănătos și vesel, a fost destoinicia, cu care mânuește dalta, pentru a scobi vioare de tot felul din prețiosul lemn de rezonanță. Intr'un atelier, care-i ocupă jumătate bucătăria din locuința sa modestă dela marginea orașului se găsește instalată o masă de strung, la care harnicul măestru dibuește pe îndelete cu dalta la originalul și distractivul lui meșteșug. Ceasuri întregi — de recreație — după obositoarea muncă școlară măestrul se distrează scobind cu dalta cine știe ce instrumente de artă, cari vor forma poate gloria viitorilor virtuoși.

Peretele este frumos decorat cu vioare lucrate de dânsul. Spuneau violiniștii de meserie din localitate, al căror furnisor este, că meșterul Chitta are un deosebit talent în lucrarea vioarelor, cărora știe să le dea o formă artistică și să le inspire — par'că — un sunet de o rezonanță duioasă.

Cât despre dânsul, îmi spunea, dându-mi unele explicațiuni în manuarea daltei:

— „Am să mor și duc cu mine în groapă arta acestei meserii".

Intr'adevăr, destoinicul măestru dela Bistrița este — cred — primul român care a îmbrățișat cu atâta căldură atractivă meseria de lucrător de vioare. Atelierul acela oricât de modest, este un indiciu de bogăția însușirilor, cari zac neexploatate în firea poporului nostru.

O încurajare din partea oficialității ar porni un curent favorabil în direcția acestei frumoase îndeletniciri și ar creia un nou isvor de bogăție națională, prin întemeierea de mici ateliere industriale în acest gen.

Dar au miniștrii noștri vreme să se ocupe cu astfel de lucruri, când în Dealul Metropoliei și pe străzile Capitalei se joacă cel mai odios film, înregistrat de istoria noastră politică?

Incurajarea i-o face tot instinctul lui de artist, secundat de vorbele domoale și cuminți ale unei soții credincioase, o femee frumoasă și luminată ca chipul albit al Carmen Sylvei. Intr'o altă țară un astfel de talent și-ar fi câștigat de mult admiratori în toate straturile societății și modestul atelier din bucătărie s'ar fi transformat într'o vastă fabrică de vioare, care să înalțe în cinste industria noastră națională. Și ar fi dureros, să se realizeze bănuiala măestrului, că o să îngroape cu dânsul talentul lui atât de rar în mijlocul poporului nostru și cu toate acestea atât de apreciat.

St.

Alchimia modernă

de **Augustin Maior,** prof. univ.

Veţi fi cetit adesea ori, despre faimoşii alchimişti ai timpurilor trecute. Aceşti domni pretindeau a fi în posesiunea miraculoasei arte de a transforma metale mai simple în metale nobile, bunăoară de a produce aur din mercuriu. O lume întreagă încerca să afle acest mister al lor, dar aşa se vede că Domnii alchimişti nu erau dispuşi să-şi dea în vileag pretinsul „secret" al lor.

Din încercările alchimiştilor, de a produce metale nobile, din metalele mai „democrate" s'a aflat însă şi ştiinţa cu un anumit succes.

Idealul alchimist tot ideal a rămas, dar atâta au lucrat, şi au încercat în laboratoriile lor, încât deşi nu şi-au aflat ţinta, — totuşi au dat de combinaţiuni noi chimice, ba au şi aflat câteva elemente noi. Ca să nu amintesc numai un caz, alchimistul Böttger, încercând în laboratorul său, să afle secretul miraculos de a produce aur, a ajuns în fine după multă trudă sa inventeze „porcelanul". — S'ar putea scrie o carte constând din mai multe volume, spre a arăta cum încercările infructoase ale alchimiştilor, au dat rezultate utile ştiinţei şi industriei.

Să nu ne mirăm dară, că mai târziu, cu evoluţia vertiginoasă a ştiinţei mai noi alchimiştii cu tendinţele lor de a produce aur, au ajuns în discredit, ba au fost şi batjocoriţi.

Dar din filozofia şi concepţiile alchimiste, a rămas totuşi un sîmbure bun. Alchimiştii se bazeau pe ideea că un element poate fi transformat în un alt element.

Astăzi, ştiinţa modernă, cu vertiginoasa-i dezvoltare, cu metodele ei precise de investigaţie, fie acelea esperimentale, — fie teoretice, a ajuns la rezultatul, că materia nu rămâne constantă, ca elementele chimice — despre cari învăţăm noi în şcoli, că ar fi permanente, neschimbăcioase, — că aceste elemente să transformă şi ele, şi că din un element oare care, cu timpul, se face, se produce un alt element.

Ştiinţa a ajuns la acest rezultat surprinzător, investigând proprietăţile *Radiului.*

Savantul francez *Becquerel* şi mai târziu soţii *Curie* au aflat în decursul cercetărilor lor, neşte materii, cari emiteau permanent un fel de raze, raze cari treceau şi străbăteau corpurile opace. Cercetările precise au dat rezultatul, că cauza acestor raze este un element nou: *Poloniu,* iar mai târziu s'a aflat un alt element, tot emitator de astfel de raze, anume: *Radiu.* Cercetările ştiinţei ne-au desvăluit multe proprietăţi curioase ale acestor elemente: *Poloniu şi Radiu,* proprietăţi interesante, şi de mare interes pentru întreaga ştiinţă, asupra cărora însă astăzi nu putem insista. S'au aflat mai târziu mai multe elemente de acest fel, numite şi elemente„ *radioactive*".

Dar lucrul curios acuma vine, anume că elementele radioactive nu sunt stabile, ci se transformă cu timpul în alte elemente, şi se transformă de sine, fără nici o îngerinţă externă.

Scrutările moderne, au arătat că Radiul se transformă cu timpul în un alt element, în elementul numit *„Emanaţiune de Radiu"* în formă de gaz. Dar nici aceasta *„Emanaţiune de radiu"* care are toate proprietăţile unui element, nu rămâne constant acelaşi, ci se transformă în un alt element, cunoscut mai de mult, — în *„Heliu"* care iară este un gaz, în condiţiile normale, şi care a fost considerat de toată lumea ştiinţifică ca un element.

Cercetările, dară, asupra elementelor radioactive, ne-au arătat, că aceste elemente se transformă în altele, de sine, şi fără nici o ingerinţă străină. Nestrămutatea elementelor a fost dară dovedită, — şi în alte cazuri —, ideea fundamentală a alchimiştilor, că elementele nu sunt permanente, a fost — ulterior strălucit confirmată.

Dar spuneam adineaori, că alchimiştii cei vechi, aveau îndrăzneală de a afirma că elementele se pot transforma în altele pe cale artificială, deşi ei nu au ajuns la nici un ruzultat. Dar, iată, ştiinţa modernă, în cei de pe urmă doi ani, a ajuns la acest rezultat miraculos, a transformat în mod artificial un element dat, în un altul, firește numai în cantităţi foarte minimale.

Savantul englez *Rutherford,* prin un metod foarte ingenios, metod care aci, deocamdată, nu poate fi descris, a început a *bombarda* moleculele şi atomele elementului, în formă de gaz, a Hidrogenului, şi după bombardamentul acesta, a aflat din Hidrogen un nou gaz tot cu proprietăţile de element. Se înţelege şi acest nou element, numai în cantităţi infime s'a putut afla de-ocamdată.

Un ideal al alchimiştilor a fost dară realizat.

Dar ştiinţa, nu s'a oprit la acest singur rezultat, de a transforma, în mod artificial un element în unul altul.

Ştiri mai noi, venite din America, ne confirmă o transformare noauă şi mai curioasă.

In decursul unor esperimente făcute în laboratoarele universităţii din Chicago, Domnii *G. Wendt* şi *C. E. Iron* au transformat un element *„Tungstenul"* în elementul *Heliu,* în acel element, despre care am văzut, că şi *„Emanaţiunea"* de Radiu se transformă în el. Aceşti savanţi americani, s'au folosit, de niste fire extrem de fine, fabricate din elementul *„Tungsten"*, şi lăsând să treacă prin acest fir foarte subţite, neşte descărcări formidabile de electricitate, au aflat ca rezultat şi *Heliu,* va să zică, din *Tungsten* au produs un nou element.

Ulterior şi aci, idea veche alchimistă, a învins. Se nu ne mirăm dară, că astăzi mai mulţi savanţi, în libera lor fantazie ştiinţifică, şi-au pus intrebarea, intrebare care şi-au pus'o şi alchimiştii, că oare nu va fi posibil, prin mijloace externe oarecare, să producem din un alt element şi *aur?*

Până acum numai în cantităţi minimale, se pot produce aceste elemente noi. Un vast câmp de cercetări se desfăşoară înaintea savantului dotat cu laboratorii inzestrate. Viitorul are multe surprize încă.

Dar şi ideia alchimistă a învins, se înţălege subt altă formă, şi nu aşa cum ei fantazau.

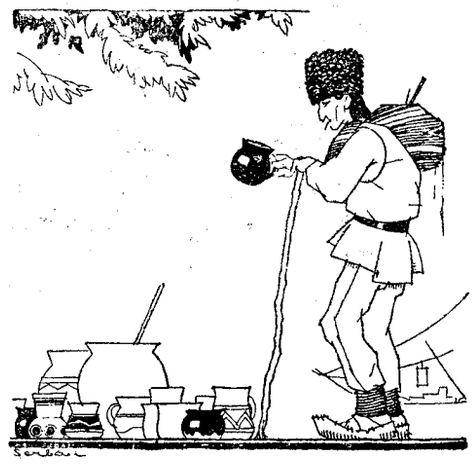

Obiecte aflate în mormântul lui Tutankhamen

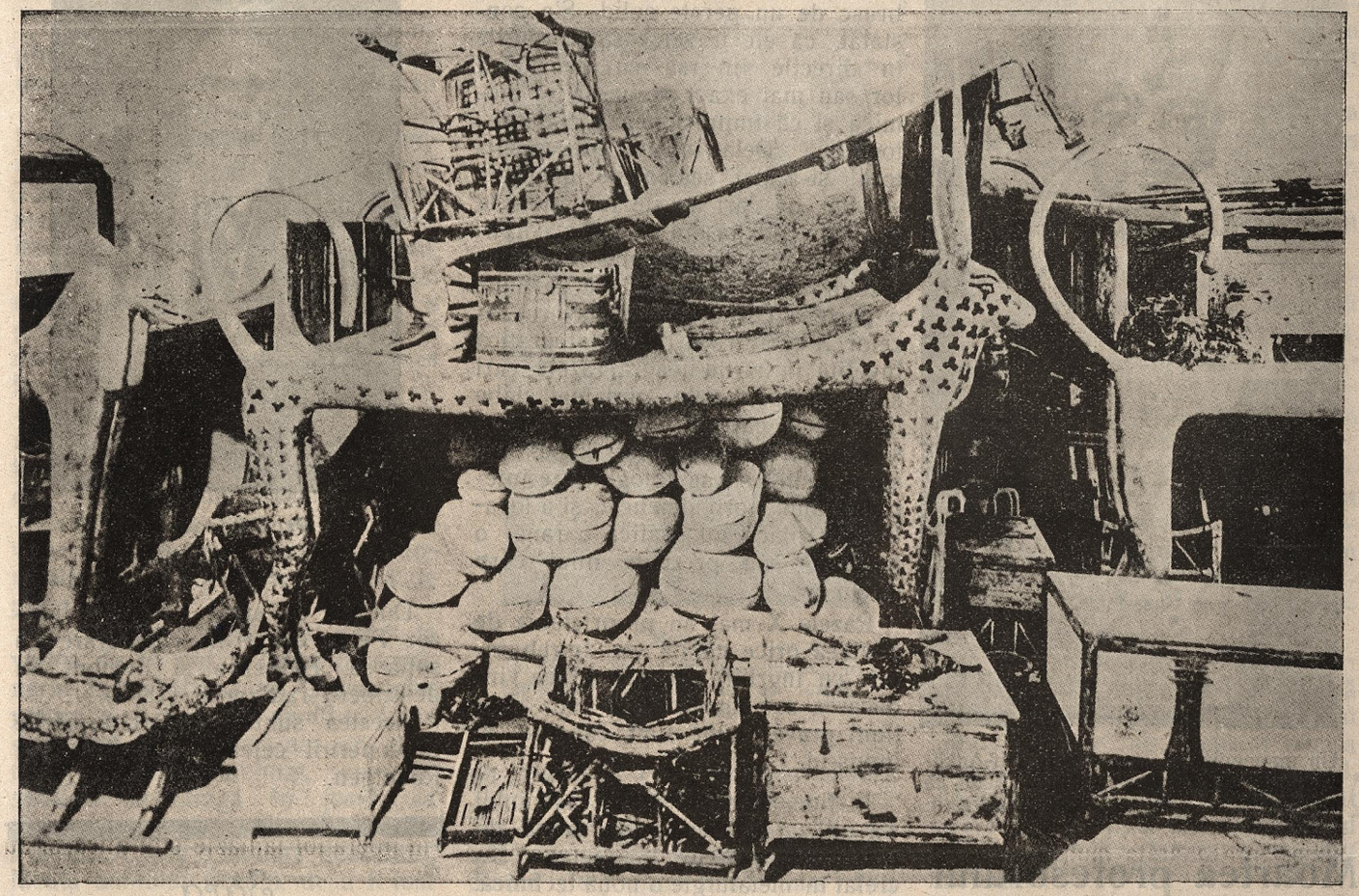

Obiectele, cari s'au găsit în anticamera care duce în odaia cu sicriul lui Tut-Ankh-Amen. Ceeace bate la ochi este patul din nijloc, în formă de animal. Subt pat sunt o mulţime de saci cu alimente, puse pentru a se nutri mortul. E de însemnat, că tot aici s'au mai găsit şi 4 vaze de parfum, cu un lichid în ele, care subt influinţa soarelui şi-au căpătat în parte fluiditatea.

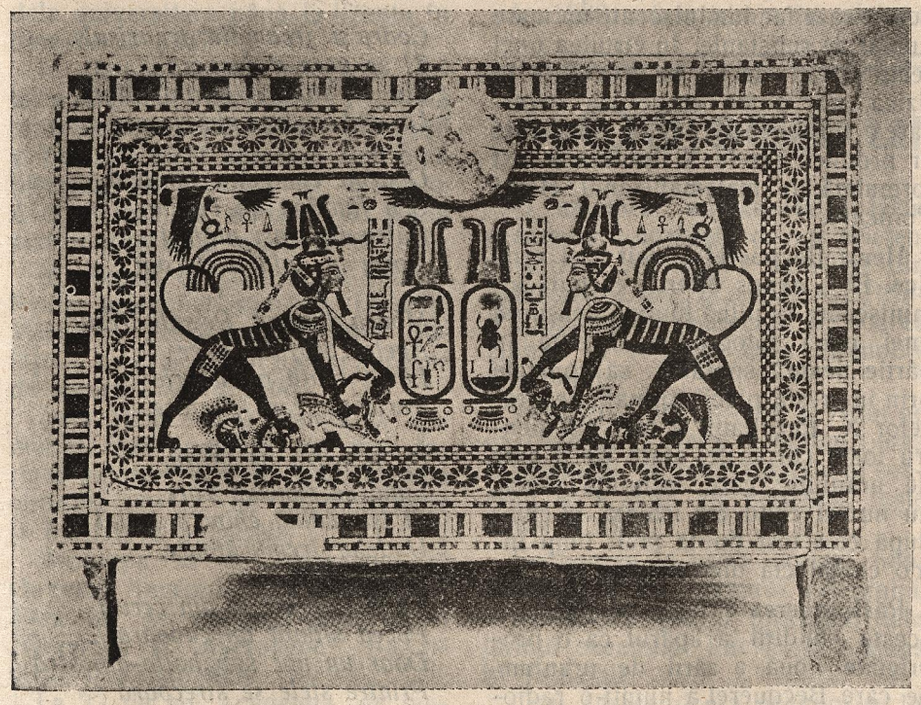

Faţa unei lăzi de tezaur din mormântul lui Tut-Ankh-Amen.

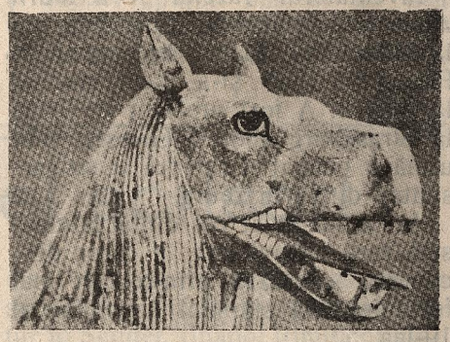

Capul unui animal care împodobeşte un pat regal de-al lui Tut-Ankh-Amen.

Un scăunel încruntat cu os de elefant.

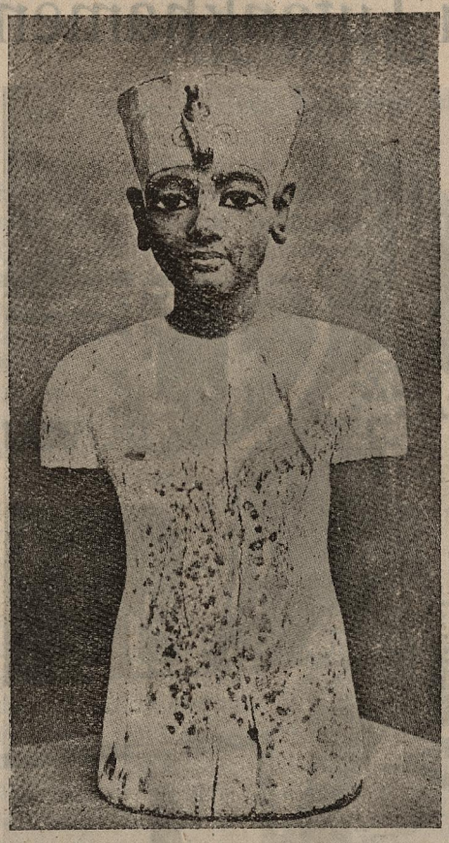

Un manequin, pe care regele Tut-Ankh-Amen își ținea tunicele sale. Se crede, că înfățișarea lui este cea a faraonului vestit.

Moartea profesorului Roentgen

Inventatorul razelor X a murit zilele trecute în vârstă de 78 de ani la München. Născut la Lennep în Prusia la 1845 și-a făcut studiile la Zürich. A fost profesor de fizică la Strassburg apoi la Giessen și în urmă a ocupat o catedră la universitatea din Würtzburg.

Aci a observat cel dintâi faimoasele raze ultraviolete, a căror descoperire contează printre cele mai fecunde dela sfârșitul secolului al 19-lea.

Incă dela 1869 se cunoșteau așa numitele *raze cathodice*, utilizate mai ales pentru a ilumina tuburile lui Geissler, așezate în vitrina tuturor prăvăliilor ca aparate de fizică amuzantă.

Către 1880 profesorul englez Crookes a început un studiu metodic al razelor cathodice, atrăgând atenția cercetătorilor în această direcție. Inainte ca el să obțină rezultate serioase, întâmplarea a favorizat pe profesorul Roentgen, să descopere un nou grup de raze invizibile, capabile de a traversa corpuri opace.

S'a știut îndată, că aceste raze, numite razele X iau naștere, când o undă de raze cathodice este oprită brusc de un perete solid. S'a constatat, că ele traversează corpurile în direcție inversă cu densitatea lor sau mai exact cu massa lor atomică și că impresionează placa fotografică. Dela început descoperitorul și-a dat seama de imensele servicii, pe cari aceste radiațiuni le pot face doctorului. Oasele corpului fiind mai opace, mai rezistente razelor decât carnea, dacă se pune o parte a corpului între isvorul razelor X și între o placă fotografică învelită în hârtie neagră, razele, cari au traversat oasele, sunt mai slabe decât cele cari au trecut prin carne, și produc o urmă mai slabă. S'a ajuns astfel să se fotografieze interiorul unui corp omenesc și a localiza pe placa fotografică o rană, o fractură, sau prezența unui corp strein.

Razele X mai au proprietatea de a ataca orice celulă vie. Intrebuințate cu îngrijire ele pot aduce vindecarea sau ameliorarea unor afecțiuni grave, cum sunt cancerul și lupus-ul.

In fine, dela începutul războiului s'a utilizat pătrunderea razelor tot mai perfecționate, la metale. S'a creiat în metalurgie o nouă technică. *Radiometalografia* permite să se înregistreze fotografic orice defect mai serios, ce l-ar avea de pildă o bară de oțel. Pe de altă parte, descoperirea radioactivității purcede direct din studiul razelor x. Se știe, că aceste raze fac luminiscente un mare număr de substanțe. In virtutea unei reciprocități destul de frecvente în fizică, s'ar putea crede, că inversarea florescenței unelor substanțe ar produce razele X. Ipoteza a fost formulată de matematicianul Henri Poincarè.

Henri Becquerel a voit să-l verifice. El a expus diferite corpuri luminiscente în plină lumină deasupra unei plăci fotografice învelită în hârtie neagră sperând, să constate prin impresia plăcii formațiunea razelor X. Rezultatul a fost nul pentru toate corpurile, afară de o sare de uranium, care influința placa, nu numai când era izolată, ci chiar după ce a fost ținută mult timp într'o complectă obscuritate.

Răsfrângerea razelor pe placă în aceste condiții a apărut ca o proprietate nouă a sării de uranium, pe care Becquerel a numit-o radioactivitate (1896).

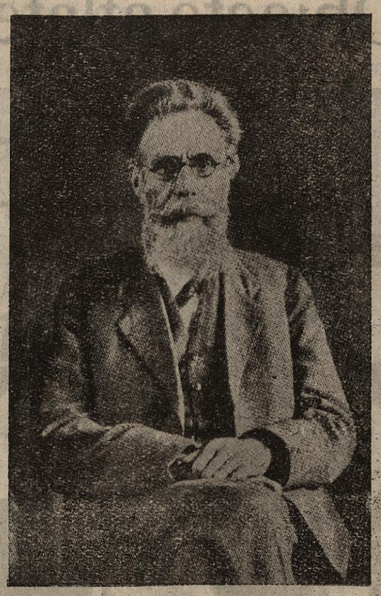

Prof. Roentgen
mort nu de mult.

Doi ani în urmă savantul francez Petre Curie în colaborare cu soția sa, Debierne și Bemont au descoperit radium-ul (1898).

Acestea sunt pe scurt urmările descoperirii celebre a profesorului Roentgen. *St.*

Sara

Bolta ca și o mireasă
'Npodobită cu mărgele,
Stă vrăjită în lumina
Milioanelor de stele.

Codru'și freamătă frunzișul
Ți se pare c'aiurează . . .
Sus la stână'n Dealu' Mare,
Un cioban durmind visează.

Doarme cumpăna fântânii,
Și'n fântână un bălaur.
Patru iepurași alături
Dorm în holdele de aur.

Moara doarme. Pe sub treslii
Apele răsuflă'n pace . . .
Lin o ceață plumburie
Peste toate se desface.

Ca o vatră de jăratic,
Luna se ridică'n zare;
Și își scaldă chipu'n luciul
Undelor tremurătoare.

Totul doarme și din ceruri
Pacea sfântă lin coboară . . .
Doar un nor sub bolta-albastră
Printre stele se strecoară.

Aurel Pop

Centenarul naşterii lui Ernest Renan

La 28 Februarie 1923 s'au împlinit o sută de ani dela naşterea marelui scriitor francez Ernest Renan.

Născut la Tréguer (departamentul Larron) şi-a început studiile în micul seminar din oraşul său natal. Tatăl său, căpitan în marina comercială a murit dintr'un accident, lăsându-l în vârstă abia de 5 ani, împreună cu un frate şi o soră mai mare ca dânsul. Mamă-sa ţinea o prăvălie cu articole de băcănie şi mărunţişuri, din care îşi susţinea familia.

Tânărul Ernest era o fire blândă şi liniştită. Niciodată nu se amesteca în jocul colegilor săi, cari îi daseră porecla de „domnişoară".

Cetia mult şi vara se ducea să viseze în mânăstire. Firea lui domoală l'a indicat pentru cariera de preot.

Plecat din oraşul său natal la vârsta de 15 ani, a întrat în seminarul Saint-Nicolas din Chardonnet pentru a-şi continua studiile. Conducătorul acestui seminar era distinsul preot Dupanloup, care se străduia să atragă în şcoala sa elita celor mai mari nume ale Franţei. A fost o favoare deosebită, făcută umilului Breton, de a fi fost primit ca bursier în acest seminar.

Superiorul seminaruiui, văzând calităţile alese ale elevului său l'a trecut ca repetitor în colegiul Stanislas. Mai târziu a trecut într'un pension laic, unde şi-a luat gradele universitare până la licenţa în filosofie în 1847.

In timpul acesta pregătia „Istoria limbilor semitice" în 1848 prezentată Academiei de inscripţii şi belearte. Tot atunci a rupt-o cu biserica, din motive de credinţă. A dorit însă, să rămână tot preot pentru curăţenia moravurilor sale.

In aceeaşi epocă a scris, sub influinţa prieteniei sale cu filosoful Marcellin Berthelot „Viitorul Ştiinţei", care a apărut numai aproape de moartea sa în 1890.

Dela 1850—1860 Renan a cunoscut fără îndoială cei mai fericiţi ani de viaţă. In epoca aceasta obţinuse un loc de subbibliotecar la biblioteca naţională.

Reputaţia sa de orientalist şi ebreolog începuse să se afirme. Tesa lui de doctorat asupra lui „Averroès şi Averoisme" i-a ridicat-o şi mai mult.

La 32 de ani Academia de inscripţii şi arte frumoase i-a oferit un fotoliu în urma studiului asupra „Istoriei generale a limbilor semite." Tot atunci marea revistă „La revue des deux mondes" şi cotidianul „le Journal des Débats" l'au înscris printre colaboratorii lor. In acest timp Renan s'a căsătorit cu nepoata pictorului olandez Ary Scheffer, stabilindu-se la Paris împreună cu mamă-sa şi cu sora lui Henrietta.

Renan
la vârsta de 41 de ani, după ce a publicat monumentala sa carte: Viaţa lui Isus.

In 1860 a fost trimis în misiune în Fenicia tocmai în vremea când „Drusii" (o seminţie de pe versantul vestic al Libanului) masacrau pe creştini, fapt, care însă nu l'a înfricat, ci l'a pasionat mai mult în cercetările lui ştiinţifice.

In drumul acesta prin Palestina a conceput marea lui operă „Viaţa lui Isus" care l'a făcut renumit în toată lumea. Publicarea acestei lucrări în 1863 a fost un eveniment mondial.

Imediat în urmă au apărut „Originile Creştinismului", „Apostolii (în 1866) „Sfântul Paul" (în 1869).

In acest an s'a prezentat şi colegiului electoral ca candidat al opoziţiei liberale în departamentul Sena şi Marna. A fost însă bătut.

In 1872 în epoca de refacere morală după războiul cu Germania a scris: „Reforma intelectuală şi morală", despre care un teoretician al Monarchiei catolice, Charles Maurras a spus, că este una din cărţile sale favorite.

In 1876 a publicat „Dialoguri filosofice". Alte trei opere de seamă „Antecrist", „Biserica Creştină" şi „Marc Aureliu" au încheiat istoria creştinismului în raport cu imperiul.

Către sfârşitul vieţii Renan a dat la iveală „Amintiri din copilărie şi din tinereţe" şi „Istoria poporului lui Israil".

A murit la 2 Octomvrie 1892 în vârstă de 70 de ani după ce „experienţa vieţii i-a fost foarte dulce" şi după ce „puţini oameni au fost mai fericiţi pe pământ ca dânsul" după cum scrie în „Amintirile" sale.

ST.

Odisea unei scrisori

O călătorie interesantă a făcut o scrisoare adresată de un prieten, părintelui Alexandru Leményi din Măcicaşul-Lung, *p. u. Chintău.* Printr'o întâmplare oarecare scrisoarea ajunge în fericitul oraş Grenoble din Franţa.

Poştaşul francez, cum a văzut pe ea *Chintau* a cetit *Tsingtau,* oraş în mijlocul vastului imperiu al soarelui şi a scris cu cerneală roşie *Chine* (China).

Scrisoarea în urma acestei noui indicaţii a luat drumul orientului, a trecut prin portul Shanghai dela ţărmul oceanului Pacific şi a ajuns în Tsingtau.

Cum adresatul era necunoscut în partea locului, conştienţiosul oficiant dela poşta engleză a pus pe scrisoare ştampila cu indicaţia: Retur to Sender, (înapoi trimiţătorului).

După şase luni de călătorie scrisoarea a fost predată locului de origine.

Conştienţiositatea poştei engleze este de altcum proverbială. Următorul caz ne-o dovedeşte în deajuns: La poşta din Londra soseşte o scrisoare din Ungaria, a cărei adresă era scrisă aşa: *Londó-n.* (Londó este o localitate pe pusta Ungariei. Londó-n însemnează *la Londó*).

Poştaşul ungur a trimis scrisoarea la Londra (Anglia). Englezul rafinat a observat îndată, că ungurul s'a grăbit. A răsfoit catalogul poştelor şi a retrimis scri-

Adresa unei scrisori, pe care posta română în loc din Chintău, lângă Cluj, a expediat-o în orașul Tsingtau din China.

soarea în Ungaria cu indicația: Londà-at at Gyöngyös, adecă Londó pe pusta dela Gyöngyös, dând o strașnică lecție de geografie și conștiință în serviciu funcționarilor unguri.

In România-Mare lucrurile merg și mai strașnic. Corespondența din Cluj ajunge (dacă ajunge) în comunele din împrejurime *după* 2—3 săptămâni. Telegramele și gazetele opoziției nu ajung nici odată la destinație. Cât despre înapoiere în caz de negăsirea adresatului poate servi următoarea informație găsită într'un număr recent al unui ziar dobrogean:

„Comerciantul V. Călinescu, azi decedat, adresase o carte poștală unui cunoscut din București *în anul 1898 luna Aprilie 17.*

Serviciul poștal nu l-a găsit la adresă. Astfel cartea poștală a fost înapoiată și a sosit *deunăzi* la Hârșova. A făcut deci 15 ani pe drum.

O stea de-ar fi s'apară...

Perduți pe 'ntinsul mărei cu luntrea călătorii
Prin noaptea furtunoasă cu trudă 'și caută drum.
Deasupra lor prăpădul își scutură fiorii.
Prieteni de departe noi vom peri de-acum!

Pe valuri uriașe, în urletul furtunii
Să poarte încă luntrea vâslașii tot mai pot
O stea de-ar fi s'apară pe marginea genunii
Ar ști s'atingă țărmul, în gândul lor socot.

Și iată cum se stinge durerea desperării,
Furtuna se oprește și marea doarme lin,
Prin norii ce s-alungă străluce steaua mării,
Luntrașii râd cu lacrimi și calea ei o țin . . ,

O stea mântuitoare lucind pe cerul vieții
Ne-ar lumina cărarea și-am merge după ea
Precum în vremea veche din răsărit drumeții
Au mers și Bethlehemul ajuns-au după stea.

Și cum ne-ar da odihnă când patimi viforoase
S-ar ispiti năvalnic să 'nfrângă-al nostru gând
Pe valurile vieții, cu brațe credincioase
Am tot vâsli s-ajungem limanul cel mai blând.

Gh. V. Butnaru

Către abonați!

Abonații noștri, al căror număr de abonament arătat pe adresa dânșilor il indicăm aci, încă nu și-au reînoit pe anul acesta abonamentul. Ii rugăm deci cu toată solicitudinea, ca să binevoească a-l reînoi fără amânare.

1, 2, 8, 14, 15, 18, 21, 22, 23, 94, 25, 27, 29. 30, 31, 33, 34, 35, 57, 37, 41, 42, 49, 52, 53, 72, 58, 60, 61. 64, 65, 67, 70, 71, 95, 73, 74, 76, 79, 83, 89, 90, 93, 12, 96, 100, 104, 107, 108, 109, 110 112, 114, 116, 117, 118, 126, 128, 132, 133, 152, 137, 140, 141, 142, 145, 149, 153, 153, 155, 156, 157, 159, 160, 164, 171, 173, 174, 183, 185, 187, 191, 201, 205, 206, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 215, 217, 218, 220, 225, 227, 230, 232, 235, 237, 238, 240, 241, 243, 245, 246, 248, 249, 251, 253, 254, 255, 257, 258, 265, 270, 272. 273, 275, 276, 278, 282, 283, 289, 290, 298, 203, 306, 307, 309, 312, 313, 317, 318, 320, 321, 322, 323, 328, 323, 335, 339, 341, 349, 350, 351, 355, 356, 357, 362, 364, 365, 369, 371, 373, 375, 377, 380, 381, 383, 384, 385, 388, 392, 393, 394, 395, 397, 399, 400, 402, 403, 405, 409, 410, 411, 413, 414, 416, 419, 420, 421, 429, 430, 431, 432, 443, 445, 448, 449, 451, 454, 458, 459, 465, 466, 467, 469, 470, 471, 472, 474, 475, 477, 478, 480, 482, 483, 484, 488, 489, 491, 492, 493, 495, 496, 498, 499, 504, 507, 509, 510, 512, 515, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 529, 530, 532, 534, 535, 537, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 549, 550, 551, 555, 558, 560, 561, 562, 565, 570, 572, 673, 574, 576, 577, 583, 584, 585, 590, 591, 593, 599, 600, 602, 604, 606, 607, 608, 614, 615, 617, 621, 626, 627, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 636, 637, 641, 643, 645, 647, 649, 650, 651, 652, 653, 655, 656, 660, 662, 663, 665, 666, 680, 673, 675, 676, 677, 578, 679, 668, 682, 684, 685, 686, 688, 691, 692, 694, 696, 698, 700, 701, 702, 703, 704, 706, 710, 711, 713, 714, 715, 719, 720, 722, 725, 729, 730, 731, 732, 735, 736, 738, 741, 742, 748, 749, 750, 753, 756, 759, 763, 764, 765, 767, 772, 774, 775, 776, 777, 779, 782, 783, 786, 788, 789, 790, 792, 793, 796, 797, 802, 804, 806, 808, 809, 812, 814, 815, 816, 818, 819, 821, 822, 823, 826, 828, 829, 834, 836, 837, 838, 839, 842, 847, 848, 849, 853, 855, 856, 857, 858. 865, 865, 866, 869, 872, 879, 882, 885, 886, 890. 891, 892, 894, 899, 904, 912, 925, 926, 935.

Carnetul lui Radu Roman

de Mihail Gaşpar

V.

Mephisto! Cunoşti tu farmecul tinereţii? Simţit-ai tu vreodată fiorul unei seri de mai? Adastat-ai vreodată sub ploaia florii de cireş într'un amurg de primăvară cu ochii ţintă la o fereastră cu oblonul întredeschis?

Nu?

Atunci, la ce ţi-e bună nemurirea?

Priveşte splendoarea din jurul tău. Uite, marea de verdeaţă şi potopul de floare. Ascultă corul psalţilor naturii, scaldă-ţi fiinţa în baia de lumină... Pleacă urechea şi prinde graiul mut al firii... Auzi cum râde totul în jurul nostru, cum schinceşte în porniri de voluptate firea şi totul cântă şi ţipă şi strigă mereu eternul imn al iubirii... izvor nesecat al vieţii.

Mephisto! Acestea sânt zilele de sărbătoare în univers. In aceste zile e praznic pretutindeni. Acestea sânt zilele când şi Făcătorul se bucură de opera sa.

Tu însă stai şi astăzi rece ca şi eri... ca şi în clipa când duhul tău a trecut pentru întâiaşdată peste chaos.

Desfă învălişul tău îngheţat de suflul eternei negaţiuni... şi gustă din plin splendoarea lunei de Mai. Las' să bată mai repede inima ta încremenită din clipa revoltei voastre contra Lui, să treacă o singură dată numai printr'însa raza caldă a celei dintâi iubiri... ş'atunci du-te şi cerşeşte în schimbul nemuririi tale, un drum din viaţa scăldată în aurul lunei Mai.

Nu vrei să mă înţelegi?

Odată erai aproape s'o faci. Iţi mai aduci aminte? Nebun ce sunt, doar mintea ta nu are hotar, pentru tine nu există nici azi, nici eri, nici mâne.

Eram pe insula Capri, cu plămânile zdruncinate şi locuiam în „Qui si sana“ având ferestrile spre minunatul sin al Neapolei.

Numai un singur loc e mai frumos ca Capri — Mephisto!

Anadol-Hissar, pe Bosfor!

Mi-se prescrisese linişte desăvârşită şi mi-se dăduse o slabă rază de nădejde. Nu cunoşteam pe nimeni. Tu-mi erai şi atunci, ca şi acum, singurul tovarăş. Din fereastra mea priviam ziua întreagă marea admirându-i firea de femee cochetă. O vedeam ca pe o bachantă în nopţi de orgii, înbiindu-şi sânii mari şi voluptoşi tuturora; şi o văzusem ca pe o furie din tragediile greceşti urmărindu-şi jertfele.

O admiram şi sufletul meu îşi pleca adânc fruntea înaintea celui ce a chemat la viaţă imensul cuprins de azur.

Cu râsul tău răutăcios tu şi atunci puneai zăgaz sufletului meu.

Intr'o zi sosi o familie de englezi. Tatăl, mama şi — o minune cu faţa de marmură şi cu doi ochi, mai albastrii decât azurul mării lângă Capri. Pe faţa de marmură, Thanatos îşi pusese însă semnul înfricoşat.

Bolnavii fac atât de uşor cunoştinţă. Sub cerul de azur şi în umbra pădurilor de oleandrii înfloriţi se nădesc lesnicios basmele.

Minunea cu ochi albastrii sorbia cu toată hălia plămânilor bolnavi balsamul înbătător al sudului. Un medic acolo, în ţara lui de neguri îi spusese, că Capri e o Vitezdă. Trupul istovit se cramponase cu întregul lui dor nebun de a trăi de acest colţ minunat.

Pe o stâncă, care domina portul mititel şi zarea albastră îşi alese locul de odihnă. Acolo s'au ţesut timp de două luni atâtea doruri; de pe cuprinsul acela îngust au pornit atâtea nădejdi spre zări înfinite, nădejdi cari au murit în clipa naşterii.

Intr'o zi, pe buzele crispate de dorul vieţii s'a ivit un mărgăritar roş... mugurul înfricoşat al trandafirului morţii... Peste alte trei zile, minunea cu ochi albasrii, pleca în cuprinsul coşciugului de metal din port spre ţara lui de neguri De pe stânca care i-a fost atât de dragă o petreceam cu ochii. Eram atât de gol în ceasul acela, încât sufletul meu nu simţia nimic. Dar în liniştea desăvârşită care mă încunjura. urechea mea osebi clar icnirile unui plâns înecat.

Cine a plâns în clipa aceea Mephisto?

De ce n'ai râs ca'n alte dăţi?

Vezi, şi nemuritorii au clipa de slăbiciune omenească.

VI.

Mephisto! Infloresc cireşii!

Potopul de floare respiră valuri de miros îmbătător. Albinele aleargă înnebunite dela floare la floare, culegând ambrozia şi îndeplinindu-şi marea taină a fecundităţii. Pământul înferbântat se cutremură în deliciul conceperii. Valuri de miresme dulcege aleargă peste cuprinsul scăldat în floare. Psalţi împănaţi îşi cântă ariile nemuritoare, chemând în stihuri neintrecute pe părtaşa bucuriilor de mâne. Se repareză cuiburi, se leagă noi căsnicii. E o beţie a vieţii Mephisto!

Sufletul tău rece şi nesimţitor nu se mişcă la văzul acestei icoane? Ştiu, te gândeşti că toate acestea trec; că bucuriilor acestora v'a urma stropul de pelin. Adevărat, dar ce are să însemne amarul clipelor din urmă, alături de voluptatea unui lanţ de bucurii?

Vezi, în faţa acestei icoane simţesc cu adevărat că am şi suflet şi că sufletul meu e străin de mine. Aşi vrea să cuprind în braţe întreaga această lume înflorită şi aşi vrea să culeg dintr'odată mierea tuturor bucuriilor. Să simţesc, întreg, tot sbuciumul acestei lumi. Să plângă în mine toate durerile şi să mă cutremur de fiorul tuturor bucuriilor.

Ai râs? Ai dreptate. Sunt un nebun. Tu doar ai aceea, ce eu cer şi totuşi treci cu zimbet rece şi sfidător pe lângă lumea noastră de plăceri. Pornit din înfinit, din dimensiuni astrale şi senine, pe cari sufletul nostru le bănue numai, tu râzi de bucuriile noastre, tu râzi de durerile noastre.

Dar atunci pentru ce unele şi pentru ce celelalte?

Ce rost are atunci beţia aceasta a firii din luna Mai şi pregătirea înspre moarte din pragul ernii?

Descurcă-mi taina aceasta Mephisto!

Nu, nu! Lasă-o aşa, e mai bine. Să-mi merg drumul fără să ştiu unde am să ajung. De mă aşteaptă la popasuri bucurii ori dureri.

Las'să mă bucur de viaţă.

Priveşte, ce frumoasă este. Ascultă slujba aceasta solemnă din domul acesta fără măsuri, ascultă şi râde. Dar nu cu râsul tău care îngheaţă, nu, râde tu râsul nostru mărginit, arginţiu şi metalic, chiotul vijelios al făpturii care-şi cunoaşte sfârşitul. Şi prin sufletul tău ţesut din nemărginire, las'să treacă fiorii cari fac să plesnească mugurii, să răzbată cântecul de dragoste care îmbată codrii ocrotitori de taine şi să se resfrângă în el dorul nebun....

Şi când toate vor fi trecut, când la picioarele tale tremurânde tu vei vedea zăcând pocalul spart din care ai sorbit odată atâtea bucurii, când ochiul nu va mai privi în soare ca'n anii vijelioşi ai tinereţii atunci.... să vie ciasul. Din mă-

nunchiul amintirilor, tu îți vei toarce firul povestei vieții tale, plecându-ți liniștit capul, închizând blând ochii.

Și pe urma ta, viața va trece mereu pe același drum, presărat cu flori și spini, înbiind în dreapta și stânga pocalul bucuriilor și a durerilor.

Tu nu râzi Mephisto?

De ce ai râde, doar tot ce ți-am spus mie mi le-am spus. E soartea mea aceasta, a noastră, a tuturor.

Ascultă chemarea sturzului! Pare-că ar fi dangăt de clopot de argint în zgomotul atâtor cântăreți. Inchid ochii, să zăgăzuesc în sufletul meu zbuciumat întregul acest tablou de frumusețe.

Adânc de tot, răsar conturele altei icoane în această zi de primăvară. O icoană pe care n'o întunecă anii, n'o spălătăcesc amintirile. Aevea trăește de ani și ani va mai trăi.

Mephisto! Aș dori să mai revăd țărmul înflorit dela Anadol Hissar pe Bosfor! Să mă mai plimb cu barca pe la Kadi-Kiöi, să mai stau în umbra întunecaților chiparoși din cimiterul Eiub.

Acolo, au florile alt miros, aerul alt balzam, cerul un alt albastru.

Mephisto! Așa-i că acolo a fost raiul, perdut pentru un sărut al Evei.

De ce râzi??

— Va urma. —

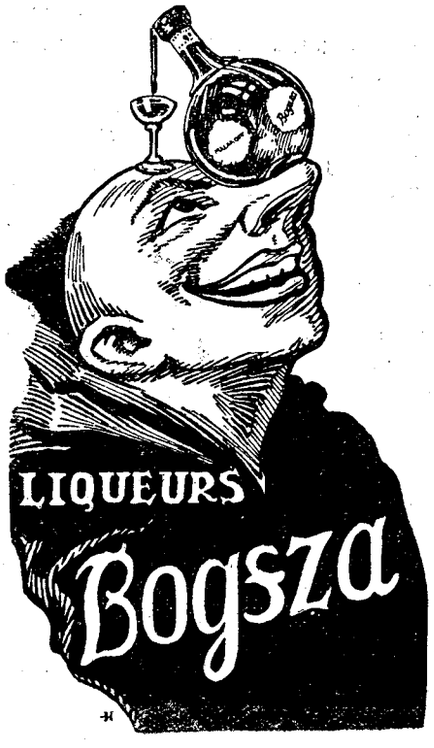

Plaiurile tinereții mele

Mi-e dor de plaiurile tinereții mele
Unde-am visat în nopți târzii de vară,
Și-am adorat scăpărătoare stele.
Mă'nvinge nesfârșita nostalgie...
Cum nu pot să 'ntorc Timpul înnapoi,
Să retrăesc senina mea copilărie!
Vreau flori și dragoste alinătoare,
Căci laurii măririi mă ucid, —
Vreau soare cald, vreau soare!...

Deschideți-mi cernitele castele
Să viu în țara de-unde am plecat —
Mi-e dor de plaiurile tinereții mele.
M'așteaptă visurile 'ngălbenite,
Privighetorile, în flori de tei,
Nădejdile de-uitare copleșite...

Aș vrea
Să sfâșii palida-mi melancolie,
Și Timpul să-l opresc o clipă'n loc —
Să retrăesc senina mea copilărie...

Iustin Ilieșiu

Excelsior

Spre zări albastre înălțăm pământul
Pe care orice om îl poartă'n sine,
Spre țări cu soare nou în care cântul
Nu-i înnecat adesea de suspine.

In sferele acele siderale
Intregul nostru corp ușor se simte.
Aceea-i lumea visurilor sale,
Lume etern frumoasă, ce nu minte.

Dar sufletul zărind iar alte stele,
De-a căror strălucire se 'nfioară,
Vrăjit din nou de lumile acele
Mai sus, mai sus, ne duce corpul iară.

Eterni pribegi, e trist sfârșitul vostru..
Mormântul și uitarea vă e partea,
Plângând am înțeles destinul nostru,
Ne naștem să nu moară altfel moartea!

Const. Iliescu

E-atâta de târziu!...

Cărarea, care duce spre fântâni
O văd în strălucirea unui vis.
Avea atunci de strajă doi salcâmi
Și drumul ei era de floare nins.

O dulce 'nțiorare m'a cuprins,
Când am trecut acum pe drumul ei.
Mi-a răzvrătit în suflet, dragul vis
Când am crezut nebun, în ochii tăi.

Cărarea, care duce spre fântâni
E astăzi toată, prinsă în pustiu!
Avea atunci de strajă doi salcâmi
Azi nu mai sunt! E-atâta de târziu...

E-atâta de târziu... zadarnic viu
Și cântece și flori, tot ce-am iubit
Le-am așternut pe toate 'ntr'un sicriu
Și le păstrez în sufletu-mi trudit...

G. VLĂDESCU ALBEȘTI

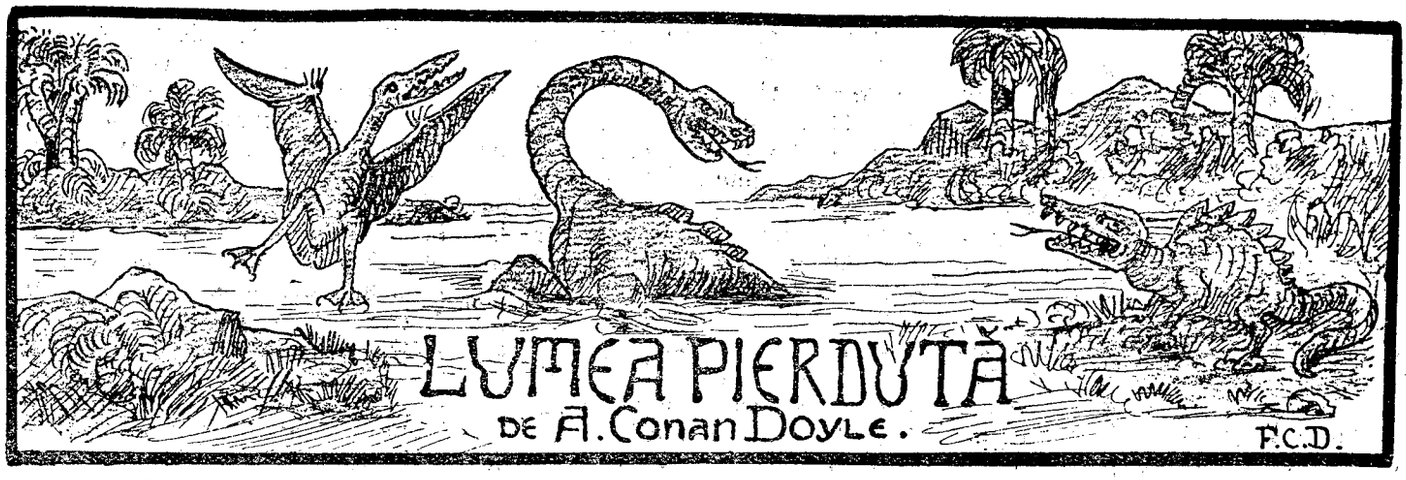

CAPITOLUL V.

„Intrebare!“

După loviturile fizice, pe care le-am suferit cu prilegiul primei mele întrevederi cu profesorul Challenger, și după cele intelectuale primite după reîntrarea mea în casa lui — mă găseam din nou în Enmore Park: un ziarist cam demoralizat. In capul meu — încă săgetat de dureri — se perinda gândul, că în povestirea acestui om trebue să fie pusul adevăr și că acest adevăr va avea urmări incalculabile în lumea științelor, — și se ținea îndărătnică convingerea, că, dacă aș obține îngăduința profesorului, aș putea da Gazetei un articol formidabil. La capătul șoselei aștepta un taxametru. Am sărit în el și am plecat spre redacție. Mc Ardle, ca de obicei, era la postul lui.

— Ei! zise nerăbdător, cum ți-a mers? Mi se pare, tinere, că te întorci din războiu. Nu trebue să-mi mai spui, că te-a atacat.

— La început am avut cu el o mică divirgență de păreri...

— Ce fel de om! Ce ați făcut?

— Pe urmă a devenit mai rezonabil și am stat binișor de vorbă. Dar nu am putut obține nimic; nimic, ce ar putea fi publicat.

— Mi se pare că nu ai dreptate. Dupăcum văd, ai obținut dela el un ochiu învinețit — și aceasta poate fi publicat. Nu mai putem tolera, Dle Malone, acest regim de teroare. Trebue să-i băgăm odată mințile în cap. Am să-i trag în numărul de mâine un entrefilet, de să-i iase băși. Să-mi dai numai materialul necesar, și mă angajez să-l așez pe acest selbatec la locul lui, pentru totdeauna. „Profesorul Münchhausen“ — ce crezi ar ieși bine ca titlu? „Sir John Mandeville redivivus“ — „Cagliostro“ — toți șarlatanii și impostorii mari ai istoriei. Am să arăt eu ce extraordinar mincinos e omul acesta!

— Eu nu aș face-o aceasta, Domnule!

— De ce?

— Fiindcă nu e un mincinos!

— Ce fel? țipă Mc Ardle. Doar nu vrei să spui, că îi crezi absurditățile lui despre mamuți și mastodoni și șerpi de mare?

— Nu am auzit vorbind despre asemenea lucruri. Și nici nu cred, că a vorbit vre-odată așaceva. Dar sunt încredințat că a descoperit un lucru mare, nou.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, scrie-ți raportul!

— L-aș scrie atât de bucuros, dar toate, câte mi le-a spus mi le-a spus confidențial și m'a oprit să le scriu.

I-am recapitulat în câteva propoziții istorisirea profesorului.

— Iată cum stă chestiunea.

Mc Ardle mă privi foarte neîncrezător.

— Bine, Dle Malone — zise în sfârșit — dar cel puțin ceva despre conferința din asta seară; și asupra acesteia nu poți fi oprit să scrii. Nu aud, să se mai ocupe de ea careva ziar, dupăce asupra conferințelor lui Waldron s'au mai scris rapoarte cel puțin de zece ori până acum, și nici o redacție nu știe, că are să vorbească și Challenger. Vom da o lovitură, dacă vom fi norocoși, Dta și așa te duci acolo, de aceia te rog să ne faci un raport amănunțit. Am să-i țin loc în gazetă, până la miezul nopții.

Ziua aceasta mi-a fost cam zbuciumată, obositoare, și de aceia am mers curând la masa, pe care am luat-o la Savage Club, în societatea lui Tarp Henry, căruia i-au povestit pe scurt aventura mea. M-a ascultat, pe fața lui uscată cu un zâmbet sceptic, și izbucni în hohot, când i-am mărturisit, că profesorul a reușit să mă convingă pe deplin.

— Dragă copile, nu se întâmplă lucrurile în viață în felul acesta. Oamenii nu fac descoperiri atât de importante — pierzându-și apoi dovezile. Lucrurile aceste să le lăsăm în grija noveliștilor. Prietenul nostru e plin de șmecherii, ca o cușcă de moimițe din grădina zoologică. Toată povestirea e o minciună încornorată.

— Dar artistul american?

— Nu a existat nicicând.

— I-am văzut caetul de schițe.

— Caetul de schițe alui Challenger!

— Dta crezi, că el a desenat animalul acela?

— Cine altul să-l fi desenat?

— Ei, și fotografiile?

— In fotografii nu era nimic. Chiar Dta spuneai, că nu ai văzut decât o pasere.

— Un pterodactil.

— Aceasta e ce spune *el*. El ți-a băgat în cap pterodactilul.

— Și oasele?

— Primul a fost scos dintr'un zdravăn bou din Irlanda. Pe al doilea l-a amenajat pentru ocazia aceasta. Dacă ești isteț și îți pricepi meseria poți să falsifici un os tot atât de ușor, după cum poți să falsifici și o fotografie.

Am început să am un sentiment prost. Poate, că totuși m'am prea grăbit cu judecata mea. De-odată mi-a venit un gând norocos.

— Vrei să vii și Dta la conferință? îl întrebai.

— Genialul Challenger nu e o persoană populară, zise. O seamă de oameni au de a se răfui cu el. Am putea zice, că e unul din oamenii cei mai urgisiți din întreagă Londra. Dacă vor începe studenții de medicină, nu va mai lua sfârșit scandalul. Nu am nici o poftă să merg într'o grădină zoologică.

— Ai putea cel puțin să-i asculți dovezile, înainte de a-l judeca.

— Poate că s'ar cuveni să fac așa... Ei bine... Pentru deseară sunt al Dtale!

Când am ajuns la sala de conferință, am găsit un public cu mult mai mare decât ne așteptam. Un șir de automobile electrice își goleau povara de profesori cu bărbile albe, pe când râul întunecos de pie-

toni, care se îngrămădea prin poarta boltită, dovedea, că asistența va fi și populară și științifică. De fapt, îndată ce ne-am luat locurile, am băgat de seamă, că pe galerii și în fundul salei domnea un spirit tinerese, copilăresc chiar. Privind îndărăt, am putut recunoaște o mulțime de studenți, cu tipul cunoscut al medicinișilor. Pe semne fiecare spital și-a trimis contingentul. Ținuta de acum a asistenței era veselă, cam ironică, poate. Studenții cântau crâmpee de arii populare, cu un entuziasm, care părea un curios preludiu pentru o conferință științifică, și dela un loc la altul zburau glume usturătoare, care promiteau o sară amuzantă pentru unii, oricât de neplăcute erau ele pentru cei către care se îndreptau.

Așa, în clipa, când bătrânul Doctor Meldrum a apărut pe platformă, pe cap cu clacul lui cu margini în semicerc, cunoscut de toată lumea, a izbucnit, deodată, din toate părțile cântecul de bulevard: „De unde-ți cumpărași burlanul?“, așa că bătrânul se descoperi grăbit, și își ascunse pălăria subt scaun. Iar când podagrosul Profesor Wadley șchiopătă înspre fotoliul lui, porniră din toate părțile salei întrebări pline de compătimire, asupra stării dureroaselor lui degete dela picioare, cea ce îi pricinui o adâncă indignare. Cea mai puternică demonstrație s'a produs însă în momentul, când și-a făcut apariția noua mea cunoștință Profesorul Challenger, trecând să-și ia locul în capătul șirului din față, de pe platformă. Când a apărut barba lui neagră, a izbucnit un așa tumult de salutări, încât am început să cred, că temerile lui Tarp Henry aveau să se împlinească, și că asistența nu a fost tentată numai de conferința care avea să se țină, ci fiindcă s'o fi auzit, că vestitul profesor va avea și el parte în program.

Intre spectatorii bine îmbrăcați din primele șire încă au izbucnit câțiva inși în râs, dovedind, că demonstrația studenților aflase simpatii și între ei. Primirea profesorului de fapt a fost o izbucnire sălbatecă de vuete asemănătoare urletelor din menagerie, în clipa, când se aud pașii servitorului care aduce stârvul. Era și un oarecare ton dușmănos în această demonstrație, dar mi se părea mai curând că avea caracterul batjocurei — mai curând era primirea unui om care îi amuza și îi interesa, deeât a unuia pe care îl urau. Challenger zimbi iertător, cum ar fi făcut un om blajin încunjurat de o droae de copii strengari. Se așeză încet, răsuflă adânc, își mângâe cu mâna barba și privi cu ochii întredeschiși, prin sprâncenele stufoase, mulțimea din sală. Incă nu se mulcomi viforul din sală, când păsiră în fața lumei Profesorul Ronald Murray, prezidentul și Dl Waldron, conferențiarul — și se începu programul.

Profesorul Murray mă va ierta, dacă îi voi spune că are și el păcatul celor mai mulți englezi: că vorbește atât de încet, încât nu-l aude nimenea. E una din tainele vieței moderne, de ce oare unii oameni, care au să spună ceva, ce cred, că e vrednic să fie auzit, nu învață să vorbească așa, ca de fapt să fie auzit. Felul lor de a vorbi e tot atât de rezonabil, ca și când ai vrea să conduci dele izvor la un rezervoar un lichid prețios prin o țeavă astupată care însă ar fi atât de ușor de desfundat. Profesorul Murray a făcut câteve comunicări cravatei sale și canei de apă de pe masă din față, trăgând cu ochiul către felinarul din dreapta lui. Apoi se așeză la locul lui, iar dl Waldron, vestitul conferențiar popular se ridică în mijlocul unui general ropot de aplauze. Era un om cu o înfățișare severă, slăbănog, cu o voce supăratoare și un fel de a fi agresiv, însă avea darul să-și știe asimila gândurile altor oameni și să și le treacă pe ale lui într'un fel, care era la înțelesul publicului laic, și avea calitatea să fie amuzant și când expunea cele mai abstracte lucruri, în așa fel, că de pildă chestia echinocțiului sau formarea vertebratelor în felul lui de a'l prezenta, devenea un obiect cu totul amuzant.

A desfășurat în fața noastră o perspectivă îndepărtată a creațiunei, dupecum e esplicată de știință, îmbrăcând obiectul într'un limbagiu clar, pe alocurea chiar poetic. Ne-a povestit despre globul pământului, pe când era încă o masă imensă de gazuri încandescente, rătăcind prin neant. Apoi ne-a descris procesul de solidificare, răcirea, contracțiunea scoarței, care a produs munții, vaporii din care au născut mările, zidirea înceată a scenei, pe care urma să se joace inexplicabila dramă a vieții. Asupra originelor primei scântei de viață a rămas discret, vag. El credea, că germenii vieții abea au putut supraviețui focul inițial. In urmare ei au trebuit să își facă apariția mai târziu. Au răsărit oare din elementele anorganice ale pământului care să răcea? Foarte probabil. Au venit oare ei de dinafară transportați de vre-un meteor? Cu greu s'ar putea crede. In definitiv și cel mai cuminte om puține ar putea spune despre acest subiect. Nu putem, sau nu am reușit până acum să producem în laborator viață organică, din materii anorganice. Abizul între moarte și viață e atât de larg, încât chimia încă nu a putut zidi podul de trecere. Dar atunci era o chimie mai înaltă și mai perfectă: a Naturei, care lucrând cu infinite puteri în cursul unor vaste epoce, putea produce rezultate, pe care noi nu le putem atinge. Trebue să ne mulțumim cu aceasta constatare.

Și aci a ajuns conferențiarul la răspântia mare a vieții animalice, începând de jos, cu moluștele și fragedele creaturi de mare, apoi treaptă de treaptă trecând peste reptile și pești, până în urmă am ajuns la un șoarec-kenguru, o creatură, care năștea pui vii și era strămoșul tuturor mamiferelor, și în urmare și strămoșul tuturor celor din sală („Nu! nu!“, strigă din rândurile din fundul sale, un student necredincios.) Waldron ripostă, că dacă tinerul cu cravata roșie, care a strigat „Nu, nu!“, și care verosimil crede, că a fost clocit din un ou de găină, i-ar face plăcerea să-l caute după conferință, ar fi foarte vesel să vadă o asemenea curiozitate. (Râsete.) Cu greu putem crede însă, că acest proces de veacuri al materiei să-și aibă culmea în crearea acelui domn, să privim în acest domn tipul final — rezultatul final al desvoltărei! Crede, că nu va atinge susceptilitatea acestui domn cu cravată roșie, dacă va susține, că, oricâte calități ar avea în viața particulară acest domn, nu ar fi justificat îndelungatul proces al universului, dacă s'ar opri la acest produs. Evoluția nu e o forță stinsă, ci una care lucrează și azi, și va produce încă rezultate și mai mari.

— Va urma. —

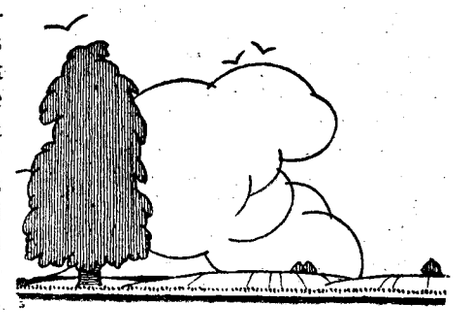

Din negura vremii

Din negura vremii apare ca 'n vis
Şi fuge de-a nopţii 'ngropare
O stea 'ndepărtată acolo 'n abis.
Cu inimă caldă şi suflet deschis
Porneşte pe vechea cărare.

E lung şi e veşnic al razelor drum
In noaptea tăcută, pustie.
In valul vieţii de ceaţă şi fum
Apare mai blândă, mai sfântă acum
A clipelor mele făclie.

La geam se opreşte ca gândul uşor
Şi-şi lapădă toată mărirea,
Dar numai pe-o clipă şi iară e 'n zbor',
Că drumul ei n'are văpaia de dor,
Ce naşte şi-aprinde iubirea.

Şi 'n câte seri triste ca visul perdut
Plângând i-am cerut ajutoare,
Să fie nădejdilor mele un scut.
Dar n'a avut milă de-o mână de lut
Pribeagă şi-aşa trecătoare.

Un vis, o poveste, un cântec uitat.
O clipă trecutul îmi pare . . .
Dormi suflete blânde atât de 'ncercat.
Te 'ngroapă iar vremea, că ţie ţi-e dat
Să dormi sub tăcuta uitare.

Ioan Berghia

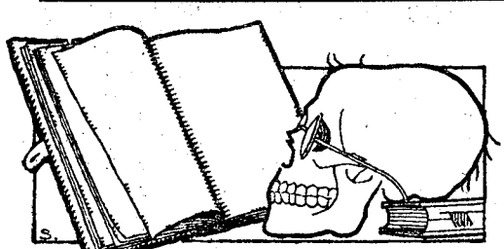

CĂRŢI DE SEAMĂ

Buletinul Muzeului limbei române

Subt conducerea dlui *Sextil Puşcariu* a apărut al doilea buletin al „Muzeului limbei române“ din Cluj, pe anul 1921—1922. Cele aproape 1000 de pagini cuprind în rândurile lor mărunte munca neobosită şi migăloasă a atâtor elemente preţioase dela Universitatea din Cluj şi de prin alte locuri, care, — în vreme ce alţii nu fac nimic sau numai politică, — muncesc totuş cu zor pentru a desgropa din hârtii vechi şi pentru a smulge din viaţa, care se schimbă, tainele şi particularităţile limbii, pe care ne-o cunoaştem aşa de puţin!

Ceea-ce ne dă volumul acesta nou din „*Dacoromania*“ este, în adevăr, cel mai preţios document al însemnătăţii, pe care o are pentru noi „Muzeul limbii române“ din Cluj şi dovada cea mai aleasă de hărnicia şi destoinicia profesorilor grupaţi în jurul lui.

Căpitan A. Locusteanu: „Subt aripa morţii“

„Insemnările fugare din războiul de întregire“ ale dlui Locusteanu sunt preţioase pagini de contribuţie la cunoaşterea marelui război, care ne-a cerut atâtea jertfe, pentruca să ne poată da ceea ce a dorit cu atâta ardoare sufletul românesc de pretutindeni. Ele sunt scrise de preferinţă vioi şi concis dupăcum i se potriveşte *ostaşului*, dar pe icicolea se aşterne cu toate acestea aerul plin de mireazmă şi de subtilitate al *scriitorului*, care subt puterea unei inspiraţii sincere reuşeşte să creeze pagini admirabile, cum puţine se citesc în literatura noastră de război. Felicităm pe colaboratorul nostru pentru însemnările pe care ni-le dă şi am regreta, dacă ar părăsi condeiul.

Emil D. B. Vasiliu: „Situaţia demografică a României“

Cartea dlui Vasiliu este un puternic ecou al frământărilor zilelor noastre, sinistru şi ameninţător, menit să ne trezească dintr'o nepăsare vinovată şi să ne deschidă larg ochii asupra vieţii acestui stat, pe care l'am creat totuş noi, „cei de-o limbă şi de-o lege.“ Bazat, pe cifre, care nu mint şi care în muţenia lor grăesc mai puternic decât orice stil bombostic, dl Vasiliu par'că zice: Iată, asta ni-i ţara, acestea ni-s oraşele, ăsta-i poporul românesc, aceştia sunt streinii! Vedeţi primejdia, vedeţi proporţia: şi cunoaşteţi-vă prezentul şi ghiciţi-vă viitorul.

Cine se interesează de toate aceste probleme — şi oare care bun Român nu se interesează? — acela simte o adevărată bucurie cetind admirabila carte a dluiVasiliu, pe care o recomandăm tuturor cetitorilor noştri. Se poate comanda la autor, în Cluj, str. Băii Nr. 6.

Liviu Rebreau: Pădurea spânzuraţilor

Dl Liviu Rebreanu, trecând la roman dela nuvela realistă, pe care a cultivat-o şi exploatat-o cu destul succes, a făcut un pas firesc în evoluţia unui scriitor şi de aceea apariţia romanului *Ion* n'a surprins pe nici unul dintre cetitorii regulaţi ai literaturii noastre. Surprinderea a venit numai atunci, când Academia Română a decernut acestei cărţi marele premiu „Năsturel“, căci în clipa aceasta romanul a fost pus în cumpănă cu alte lucrări româneşti distinse cu acelaş premiu mare şi având astfel o bază de comparaţie, *Ion* s'a înfăţişat deodată plăpând şi firav, ca multe, foarte multe alte cărţi apărute în cursul unui an în literatura noastră. „Cel mai bun roman românesc“ este un roman mijlociu, cu caractere forţate şi brutale şi adesea cu un stil mai mult, decât inestetic. Acest lucru i s'a mai spus dlui Liviu Rebreanu încă la apariţia intâiului său roman şi dacă rezumăm acum şi noi aceste contări, o facem numai pentru a accentua, că dl Liviu Rebreanu nu are noroc cu romanele sale. „*Pădurea spânzuraţilor*“, este la rândul lui un roman tot atât de anemic, ca şi Ion. Exagerări nefireşti, o acţiune colţuroasă, care nu cunoaşte adesea nici o înlănţuire armonică şi multă filosofie banală, de cafenea, — asta-i tot ce ne îmbie „Pădurea spânzuraţilor“.

O antologie a poeților români noui.

Dl Keresztury Sándor a făcut un mare serviciu poeziei noastre noui; traducând bucăți alese din scrisul celor mai de seamă poeți români de azi. Am dori din toată inima, ca traducerile sale splendid redate în limba maghiară, să găsească aprecieri juste în publicul maghiar, curuia i se adresează antologia sa.

Războiu și civilizație.

Dl I. C. Delaturda, într'un volum de peste 300 de pagini se ocupă cu cele mai variate probleme ale zilelor de astăzi, fixând într'un stil ușor filosofia diferitelor chestiuni de civilizație. Cartea sa tratează în patru capitole „principiul răului", în alte patru „Evreii", șapte capitole de „aspecte contimporane", în trei capitole „puterea credinței" și în șase capitole „sufletul umanității". Prețul cărții e 70 lei și se găsește la „Ardealul" din Cluj.

Glume.

Nu mai sunt copii. Georgel scrie foarte atent la mescioara lui. Tatăl său văzându-l atât de adâncit în studii, îl întreabă cu curiositate:

— Ce studiezi acolo Georgel? Îți faci lecția?

— Nu tată, răspunse grav micul savant, îmi scriu memoriile.

— Bine, dar astea se scriu la bătrânețe.

— Până atunci le uit, explică Georgel aferat și continuă să-și eternizeze numele întorcând spatele nepriceputului său părinte.

*

Consolarea îmbogățitului de războiu. Cunoști ce a mai nouă dispoziție, a viitoarei legislații? E vorba, că statul să ia 80% din averea îmbogățiților de războiu.

— N'am nici o grijă, răspunde îmbogățitul, nepotul meu Ionel a luat-o înaintea statului.

*

Un călător se plânge conductorului de tren, de lipsa de comoditate în trenurile de astăzi.

— „Domnule, — răspunse tancredistul cu un aer de bonomie, loc este berechet, numai călători sunt prea mulți".

O invenție românească în medicină. D-l *dr. Corneliu Gancevici*, conducătorul sanatoriului de tuberculoși de la *Bârnova* jud. Iași, a descoperit un aparat *Pneomotorax* pentru vindecarea tuberculozei.

Cu el injectează azot între pleură și plămânii bolnavului, care se vindecă în scurt timp.

Mulți bolnavi, cari au venit grav bolnavi aci, ne afirmă că au fost complect vindecați. Ei singuri spun cum au fost aduși cu targa în sanatoriu, și au eșit însănătoșiți și curarisiți radical în urma constatărilor prin examenul radiografic și al sputei.

*

Un român descopere o nouă stea. Observatorul astronomic englez comunică Agenției Reuter:

„Dela profesorul Stramdreen, directorul stațiunei centrale pentru telegrame astronomice, a sosit o telegramă că astronomul român Ziviriel a descoperit o nouă stea de mărimea I.

Descoperirea e de mare însemnătate. Stele noi de mărimea I-a sunt foarte rari. In ultimii 2000 ani erau cca 20. Se crede că ele provin dintr'o conflagrație incalculabilă în spațiul universului, care probabil e rezultatul unei ciocniri între doi sori stinși.

Noua stea se fixează în calea Lactee, pe un punct situat la o depărtare de 62° dela polul Nord sub constelația Lebăda.

Această descoperire nu poate decât să ne bucure fiind românească.

*

Descoperire în Palestina. In Palestina au fost reluate săpăturile întrerupte câtva timp.

Sir Herbert Samuel a făcut cunoscut la adunarea din urmă a societății arheologice palestiniene, că s'a găsit un mare candelabru de aur cu șapte brațe. Iar pe locul vechiului oraș Ascalan, făcându-se săpături s'a găsit la o adâncime de 30 metri urmele unei culturi de cel puțin 30 de veacuri.

Cercetările sunt în curs și se speră să se descopere noi pagini de istorie necunoscută de noi, grație unei noi comisii energice ce conduce lucrările.

*

Coloniști Italieni în Rusia. Ziarul italian „H Mondo" anunță că reprezentanții agricultorilor și industriașilor italieni, au încheiat cu guvernul sovietic un contract pentru închirierea a 100.000 ha. de pământ în regiunea Donului.

Acest teritoriu va fi populat cu 50.000 de țărani coloniști italieni, cari sunt într'o situație foarte rea din cauza lipsei de lucru din Italia.

Contractul va fi în curând întărit de guvernul rus și italian, cu obligația ca uneltele agricole necesare coloniștilor să fie puse la dispoziție de Uniunea metalurgică italiană.

*

Premii literare. Dl Ioan Baciu, preot pensionat din Lugoj oferă un premiu de 1000 de lei pentru cele mai bune piese teatrale poporale, care vor apărea în „Biblioteca amatorilor de teatru" și „Biblioteca teatrală pentru copii". Condițiile se comunică din partea editorului.

*

O poveste cu ace. Un domn, *Ferdinand Künzelmann*, scria după revoluția din 1919 într'un ziar din Praga următoarea „nostimadă", care nu este numai o „nostimadă", cititorule, dacă vrei să gândești mai adânc:

„Cu doi ani înainte de războiu am avut odată, eu și doi prietini veseli, ideia bizară de a intra în cartierul „Tiergarten" din Berlin, într'una din prăvăliile strălucitoare ale unui atelier de modă, ca să cumpărăm pentru zece pfenici ace de gămălie. Doamna cea tânără de după tejghea, cu frizura în forma turnului, — un păr galben deschis — după ce se apropiase puțin de noi cu fața solemnă, care ne spunea că se dimite să pertracteze cu noi, vorbindu-ne într'un ton, căruia pe lângă toată osteneala dată de manicură de a-i prelucra mânile, nu i se putea denega mirosul provenienței; Ackestrasse— doamna, zic, își luă poza unei regine, atinse în orgoliul ei, a unei regine, jucate de o actriță de teatru de mahala, când i-am comunicat dorința noastră de a cumpăra ace de gămălie și nu ne spuse cu un gest scurt al mânii spre ușe, altceva, decât: „N'avem așa ceva, mă rog!"

„Cu asta ne-a dat drumul, iar noi am plecat râzând în calea noastră, râzând și satisfăcuți, fiindcă rezultatul aventurei noastre a fost întocmai după cum îl prevestisem și așteptaserăm noi.

„Opt zile mai târziu am repetat aceeaș glumă în *Paris*, într'una din prăvăliile cele mai frumoase și mai de seamă din apropierea Operei celei mari. Și aici am fost trei inși și am fost îndată primiți din partea unui stol întreg de domnișoare, cari ne întrebară cu surâsul acela al parisiancelor, ce pare o rază de soare, după pofta inimei noastre. Nici una din ele nu se simți atinsă, nici nu făcu o față posomorită, când auzi că nu vrem să cumpărăm nici pălărie, nici shawl, nici flori de mătase, nici chiar un evantai, ci numai ace de gămălie.

Ne-au condus îndată la o masă, care ascundea în sine adevărate armate întregi de ace în dulapurile și sertarele sale de sticlă, ace de toate felurile și de toate formele — nici odată nu ne-am fi putut închipui în simplitatea minții noastre bărbătești că ar fi cu putință să variezi atât de mult și cu atâta succes tema atât de simplă, ac de gămălie. Am petrecut o jumătate de oră nespus de veselă, căutându-ne cu ajutorul și conduși de domnișoarele de după tejghea, o colecție întreagă de ace de gămălie din cutiile și farfurioarele puse înaintea noastră. La urma-urmelor am cumpărat de vre-o 2—3 franci — dar cumpărătura aceasta ridicol de mică n'a fost privită din partea vânzătoarelor cu ochi răutăcioși, ci am fost serviți ca și când am fi cumpărat cine știe ce lucru de preț, ba — ce e mai mult — ne-au predat acele împachetate

în hârtie de mătase, frumos colorată şi domnişoarele drăguţe ne-au surâs, predându-ne pachetelul, vesele, fiindcă pricepeau dânsele prea bine că noi suntem nişte tineri glumeţi, şi că cumpărătura aceasta nu este decât o faptă hazlie de-a noastră — ne-au petrecut până la uşe, întocmai ca şi când am fi făcut cine ştie ce cumpărătură de preţ."

Închipuiţi-vă — Vă rog — aceeaş scenă în prăvăliile noastre. Cam ce soartă ar avea domnul Künzelmann cu acele lui?...

*

Pălărie de doctor pentru o statuie. Universitatea Salamanca din Madrid a comemorat săptămânile trecute a treisuta aniversare dela proclamarea de sfântă a Terezei de Adila. La această serbare a asistat şi perechea regală spaniolă.

Sfânta a fost numită cu acest prilej doctor de onoare a universităţii Salamanca. Regele Alfons a ţinut o vorbire asupra însemnătăţii istorice a numitei universităţi iar episcopul oraşului a glorificat viaţa marei binefăcătoare ce-a fost Tereza de Adila. Statuia acestei sfinte aşezată în dom fu acoperită cu pălăria de doctor, care-i împodobită cu diamante preţioase şi e un dar al femeilor spaniole din Madrid. Pălăria aceasta are valoare de peste 200 mii peseta.

*

O nouă modă engleză. Cea mai nouă pasiune a damelor engleze e pipatul. Una din primele fabrici de pipe din Anglia fabrică deja de mai mult timp pipe pentru dame abia fiind în stare să satisfacă comenzile. Femeile cari se pretind a duce tonul în Anglia, nu mai fumează ţigarete. Pipa scurtă ţinută cu graţie în colţul gurii cred ele că dă tipului englez un deosebit farmec. Pipele femeeşti sunt în genere cu mai multă fineţă lucrate. Pentru dame cu gust deosebit de rafinat şi cu parale mai multe se fabrică pipe de lux cari uneori sunt împodobite frumos cu pietre scumpe şi se vând pe preţuri considerabile.

*

Un mort înviat. Dr. Bedford Russel, un medic cu vază din Londra, specialist în morburi de inimă, a isbutit de curând să readucă la viaţă pe-un bărbat tânăr care murise deja de mai multe ore, făcându-l să trăiască încă 27 de ceasuri. Medicul a făcut o tăetură adâncă în cadavru, la piept, a masat cu mâna inima mortului timp de mai multe ore aducând-o astfel în funcţiune. Cu tot acest succes uimitor, cercurile ştiinţifice din Londra nu dau cazului prea mare însemnătate.

*

Un ban ce şi'a greşit adresa. O păţanie nostimă a avut zilele trecute un american ce petrecea de câtva timp la nişte rudenii ale sale în oraşul german Freiburg. Era un advocat din New-York. La o escursie făcută 'n oraş se răzimă omul de pervazul unei vitrine voind să scrie o carte postală. Fiind încălzit şi-a scos pălăria ş'a aşezat-o alăturea de el. Un trecător văzând pe americanul, îmbrăcat simplu crezu că-i un cerşetor, îi aruncă în pălărie o monedă de cinci pfeninghi. Americannl n'a refuzat banii, a mulţumit, lăsându-l pe donator în credinţa lui. Moneda o va duce cu el ca să arate compatrioţilor săi de peste ocean, că cu toată mizeria ce domneşte în ţările europene, se mai găsesc totuşi inimi miloase cari se îndură de câte-un biet lipsit, deşi în cazul de faţă a fost o eroare.

PUBLICAŢII NOUI

Horia P. Petrescu: Gogu, piesă teatrală populară în 3 acte. Editura Krafft, Sibiu. Preţul 12 Lei.

Volbură Poiană: Luna 'n prag, versuri. Preţul 20 Lei.

P. Partenie: Boierul Drăguşin, schiţe şi însemnări. Cartea Românească, 18 L.

Bucura Dumbravă: Haiducul, ediţia V. Cartea Românească, 30 lei.

Petre E. Costescu: Prieteni. Cartea Românească, 10 lei.

Al. Dumas-Tatăl: Strigoiul Carpaţilor, Cartea Românească 3 lei.

V. Al. Jean: Ce ştia satul. Casa Şcoalelor, 15 lei.

Mihail Sadoveanu: Ti-aduci aminte... Cartea Românească, 25 lei.

Adrian Maniu: Meşterul, 3 acte în versuri.

P Diaconescu: Muncă, pricepere, cinste, povestiri morale. Cartea Românească, 10 Lei.

Serafim Ionescu: Suflete alese, piesă în 3 acte. Cartea Rom. 6 Lei.

Serafim Ionescu: Unirea Plevna, Dacia, piesă într'un act. Cartea Românească, 5 Lei.

C. Motăş: L. Pasteur, viaţa şi roadele muncii sale. Cartea Rom. 3 Lei.

Maior N. Mihai: Rătăcirile bolşeviste. Cartea Rom. 2 Lei.

POŞTA REDACŢIEI

Ioan Tr. Filip. Confirmăm primirea sumei de Lei 60.

Teodor Mureşan, prof. Turda. Confirmăm primirea celor zece abonamente pe câte trei luni şi vă mulţumim din inimă pentru preţiosul sprijin, ce ni-l daţi.

G. Iordache. Vă rugăm să ne comunicaţi şi deslegarea ghicitoarei trimise.

Gh. I. D. „Blestem" nu se poate publica.

Nicolae Mureşian în *R. V.* Am scăzut 10 Lei pentru No. 1—2, iar restul de 40 lei l'am trecut în abonamentul D-şoarei.

George Neagu. Durere, nu avem colecţiile vechi, dinainte de războiu.

Gh. Şterfenitu. Confirmăm primirea abonamentului pe ½ an.

Ion Gropşian, Bârlişte. Din cei 60 lei trimişi, 50 lei am trecut în restanţă pe anul 1922. Nu arătaţi ce numeri vă lipsesc, scrieţi-ne să vi-i trimitem.

Petru Seuleanu. Abonamentul D-v. este plătit până la 31 Martie a. c.

Veturia Densuşianu. Abonamentul D-v. este achitat până la 31 Mai a. c.

Maria Puiu. Da, în 1915 au apărut numai 5 numere. In luna Februarie revista a încetat din pricina războiului.

Bank of Europe din New-York este rugată a ne comunica pentru care scop ni-a trimis banii prin „Cetatea".

I. A. M. Naivitatea versurilor şi lipsa selecţiunii împiedecă publicarea poeziei D-v. Scrieţi deocamdată numai pentru caetul D-v şi încercaţi mai târziu cu publicarea.

P. On. F. „Orfanul" are greşeli prea mari de ritm şi de rimă, din pricina cărora nu se poate publica.

I. C. D. Lucrările trimise de Dtră nu le putem folosi. Ele sunt începuturi simple, care nu arată încă nimic.

Gâcitoare

1	a	a	a	a	a	a	a	a
2	a	a	a	a	a	ă	c	c
3	c	c	d	e	e	e	e	e
4	e	e	e	e	e	f	i	i
5	i	i	i	i	i	i	i	l
6	l	m	m	m	m	n	n	n
7	n	n	n	n	n	n	n	n
8	n	o	p	r	r	r	r	r
9	r	r	r	s	s	t	t	t
10	t	t	ţ	ţ	u	v	z	z

Literile din această figură aşezate corespunzător ne dau 10 cuvinte cari indică:

1. Munţi în România; 2. Decor; 3. Hotărîre judecătorească; 4. Plan de drum; 5. Calificativ pentru om rău; 6. Produs al grădinăritului; 7. Poetul român; 8. Neam de Român; 9. Spaima moliilor; 10. Un popor.

Exact gâcite aceste cuvinte, literile lor iniţiale ne dau numele unei reviste româneşti.

M.

Dacă doriţi zaharicale fine, cereţi „MELISSA" CLUJ
TELEFON 6-48 şi 6-65
Lloyd 1356 4—26

E. B. O rubrică femenină anume creiată nu intră în programul revistei noastre. Fiind „Cosinzeana“ o revistă distractivă şi de informaţii, nu 'mbrăţişează o chestiune de propagandă specială, dându-i întâietate faţă de alte chestiuni. Ceeace poate face, este că publică în anumite împrejurări articole izolate despre o problemă oarecare.

Şerban V. Din 100 de Lei, ce aţi trimis am scris pe anul curent 50 Lei, pe lunile Ianuarie—Mai.

LA

Regele Pălăriilor

au sosit

Noutăţi

în specialităţi de mode de domni.

5—23 Lloyd 1287

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri, se pregătesc artistic la Fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi.

HUNWALD

CLUJ

Strada Vlahuţă No. 3. Telefon 1—47.

Resmălţuim oglinzi stricate.

Lloyd 1152 6—24

Intreprindere Electrotechnică Românească

Teodor Maior

Cluj, Calea Victoriei 7. Telefon 577.

Furnizează: Electromotoare, Dinamuri, Vase pentru gătit, Feară de călcat, Acumulatori, BECURI pentru orice tensiune şi lumină, diferite alte aparate electrice şi materiale de instalaţie.

Execută: la comandă orice instalaţiuni de lumină, transmiteri de forţă atât în loc cât şi în provincie, PROIECTE ŞI OFERTE LA CERERE GRATUIT.

Staţiune de încărcat 6-22 şi reparat acumulatori.

Adresa destinatarului:

On. Ex. oblig.

Biblioteca Universităţii

Cluj

ABONAŢI REVISTA „COSINZEANA“.

PURTAŢI NUMAI INCĂLŢĂMINTE

CU MARCA

„CHAUSSURES ECHO“

ESTE LUCRU CONSTATAT, CĂ ACEASTA ESTE **CEA MAI SOLIDĂ** ŞI **MAI IEFTINĂ INCĂLŢĂMINTE**

La administraţia noastră se găseşte de vânzare

Colecţia completă din 1922 a revistei „COSINZEANA“

Cu sute de ilustraţii, numeroase articole, proză şi versuri, este cel mai potrivit cadou ce se poate face la zile onomastice, ori la serbări şcolare.

Preţul unei colecţii nelegate Lei 120.—

O colecţie legată frumos . . . Lei 180.—

BERILE fabricei de bere CELL din Cluj

Berea nutritoare Berea

Hercules şi Monostor

Specailitatea deschisă brună din malţi dublu

DEPOURI ŞI REPREZENTANŢE IN PROVINCIE

Gherla, Dej, Jibou, Şimleul Silvaniei, Tăşnad, Huedin, Gilău, Iara-de-jos, Mociu, Uioara, Aiud, Oradea-Mare, Careii-Mari, Satu-Mare, Baia-Mare, Şomcuta Mare, Sighetul Marmaţiei ş. a. m.

8—24

TIPOGRAFIA S.Dr. BORNEMISA CLUJ.